

OLEN LUTERILAINEN III

Väinö Hotti

(nettikuva)

MARTTI LUTHER

Teh.VHn

10.11.1483 – 18.2.1546

Lutherin asema historiassa

*”Ja voitaisiin ilman suurta liioittelun vaaraa vielä sanoa, että hän on ehkä **valtavin profeettahahmo, mitä Raamatun ajan jälkeen kristikunnan historiassa on esiintynyt**” (Kares, Luther,ss.148,149).*

Kirkon uudistaminen

*”Re – formaatio merkitsee kirkon uudistamista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja katsotaan siitä käsin, missä ollaan menossa...Jos nyt sitten kysymme, mikä tämä ´alkuperäinen`, tämä nykykirkon tilanteen mittapuu, niin se on luonnollisesti se apostolinen kirkko, jota Uusi testamentti kuvaa... ´anakainoosis` (Room.12:2...tarkoittaa uudistumista siten, että palataan alkuperäiseen, **verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja sen mukaan korjataan kulkua**” (Perusta 6/90, Rimpiläinen).*

Vahva itsetunto

*”Vaikka Luther näin mitätöi omaa persoonansa, tiesi hän toisaalta olevansa **ase Jumalan kädessä**” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.35).*

*”Vaikka en olekaan profeetta, olen varma, että Jumalan sana on minulla eikä heillä (vastustajilla), sillä **minulla on Raamattu puolellani**” (Kares, Luther, s.148).*

*”Luther löysi uudelleen myös **paavalilaisen itsetunnon**, jossa ihminen on samalla kertaa kuin särjetty saviastia, tomu ja tuhka sekä myös kaikkien kappalten herra, **itsessään ei mitään, mutta Herrassa kaikki**” (Kares, Luther, s.149).*

”Moneen vuosisataan ei kukaan näet ole opettanut hyvistä teoista paremmin ja jumalisemmin kuin me nykyään opetamme” (Gal. kirj. sel.,s.111).

*”minä olen varma ja Kristuksen Hengen kautta siinä vakaumuksessa, että **oppini kristillisestä vanhurskaudesta on tosi ja kiistämätön**” (emt. s.242).*

Sisäinen taistelu

Luther joutui moniin sisäisiin taisteluihin.

”Lutherin koko jumaluusoppi nousi Jumalan ja ihmisen äärettömän välimatkan tosiasia” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.56).

*”Tästä seuraa samalla **luopuminen laituskirkon korostuksesta**. Lutherin mukaan ei se, että on katolisen kirkon jäsen, takaa mitään pelastuksen asiassa. **Ratkaisevaa on se, että kuuluu kristikuntaan ja ´on Kristuksessa`**” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.56).*

*”Kolmas laji ahdinkoa on Lutherin mukaan koettavana hänen omana aikanaan **kirkon ollessa suruton ja Henkeä vailla**. Taivaan tie tehdään helpoksi **aneilla ja helppohintaisilla opeilla**” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.44).*

”Mainittu toivottomuus uskonpuhdistuksen mahdollisuudesta oli ilmeisesti johtunut niistä kahdesta julkisesta keskustelusta, jotka hän oli käynyt kirkon virallisten teologiensa kanssa, Cajetanuksen kanssa v.1518 ja Eckin kanssa 1519. Näistä saatujen kokemusten vuoksi Luther ilmeisestikin

pääteli, että kirkko itse oli uudistusten pahin este” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.46).

*”Luostarisääntöjen mukaan hänen oli ripittäydyttävä ainakin joka viikko, mutta kuumimman kilvoituksen aikana Luther ripittäytyi joka päivä, jopa useamman kerrankin päivässä...Lutheria piiskasi ripittäytymään **sairas omatunto**” (Kares, Luther, ss. 280,281).*

”Ja vielä elämänsä lopulla hän (Luther) nimittää Staupitzia oppi-isäkseen evankeliumissa ja on vakuuttunut, että hän olisi jo aikoja sitten hukunut kiusauksiinsa ja joutunut helvettiin, ellei Jumala tohtori Staupitzin kautta olisi auttanut häntä niistä pois” (344).

*”mutta se ohimenevä apukin, jota he (Staupiz ja Bernhard) tarjosivat oli hänelle kallis ja arvokas lahja. Göransson on kuvaavasti sanonut, että he johtivat tulevan uskonpuhdistajan vain Nebon vuorelle, **mutta eivät voineet viedä häntä Kanaanin maahan**” (347).*

*”Hän aivan kuin joi tyhjiksi kaikki ojennetut maljat, joiden sanottiin sisältävän elämän vettä, vain todetakseen, että **jano kasvamistaan kasvoi**” (427).*

*”Lutherin valtavat sanat: **Oratio, meditatio, tentatio faciunt theologum rukous, mietiskely ja ahdistus tekevät miehestä teologin**” (Pieper, Dogmatiikka, s.59).*

Monta taistelurintamaa

Luther joutui heiluttamaan peistä moneen suuntaa: 1. Perkele, maailma ja oma liha. 2. Katolinen kirkko. 3. Udestikastajat. 4. Hurmahenget. 5. Omavanhurskaat. 6. Valheveljet. 7. Antinomistit.

Monitahoinen Luther

Osin historiallisesta tilanteesta johtuen Luther joutui ottamaan kantaa lähes kaikkeen ”taivaan ja maan välillä”. Tässä mielessä Luther oli arvostelijoilleen erinomainen ”maalitaulu”. Välistä hän kannanotoissaan onnistui, mutta epäonnistumisiakin tuli. Lutherin puheissa ja teoksissa on eri tasoista tuotetta: on erinomaista, lähes kuolematonta, on taas

aikaansa sidottua, jopa aivan alapuolella kaiken arvostelun. SUURILLA MIEHILLÄ ON MYÖS SUURET VARJOT! On siis kultaa ja multaa!

Raamattu antaa ohjeen: ”mutta koetelkaa kaikki, pitäkää se, mikä hyvää on” (1. Tess.5:21).

Hengen jättiläinen

*”Aikoja sitten eläneistä ihmisistä ei kukaan liene jättänyt jälkeensä niin paljon tietoja itsestään kuin Martti Luther...Luther kirjoitti itse noin 450 kirjaa...Pintapuolisen arvion mukaan hänen tuotantoaan on mainitussa suuressa laitoksessa noin **seitsemänkymmentätuhatta sivua**...Säilyneitä saarnoja on, kuten sanottu, noin kolmetuhatta ja hänen kirjoittamiaan kirjeitä noin kaksituhatta kuusisataa. Ylioppilaiden muistiin merkitsemien pöytäpuheiden määrä nousee yli kahdeksan tuhannen” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, ss.25-27).*

*”Ei kukaan ajatteleva ihminen voi katsella suurta Weimarin laitosta, jossa 103 nidettä kertoo yhden ainoana ihmisen henkisestä perinnöstä, yhtymättä erään Lutherin tutkijan lausumaan: ‘Hän oli **suitseva tulivuori**’ (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.28).*

Kun tutustuu kokonaisvaltaisesti Lutheriin, hänen mittasuhteensa muihin historian merkkihenkilöihin tulee esille. Hän on ”päätänsä pitempi” kaikkia muita. Vaikka Luther meni harhaan muutamissa teologisissakin lausunnoissa, siitä huolimatta hän on teologina voittamaton. **Kukaan kirkkohistorian opettaja ei yllä lähellekään Lutherin tasoa**; Luther painii omassa sarjassaan! Tuskin löytyy ketään muuta henkilöä, jolla maailmanhistorian kulkuun Jeesuksen ja apostolien jälkeen olisi ollut suurempi vaikutus. **Lutherin jämerät opetukset peittyvät tämän päivän kirkolliset kentässä ekumeeniseen kaikkein kukkien kukkimisen alle.**

Lutherin morsian

Luther kirjoitti monia kirjoja, joissa uskonelämää käsiteltiin. Hänen tunnetuimpia kirjoja lienevät mm. **Huonepostilla, Sidottu ratkaisovalta ja Vähä katekismus.**

”Kirjassa (Vähä katekismus) ei ole vähintäkään luterilaisen kirkon korostusta...Sen sanoma on osoitettu koko kristikunnalla ja se soveltuu kaikille kristityille” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli,s.38).

Luther nimitti Galatalaiskirjeen selitystä ”parhaimmaksi kirjakseen”. Hän nimitti sitä ”omaksi kirjeekseen, jonka kanssa hän oli kihloissa, Katarina von Borakseen”.

”Minusta tuntuu miltei uskomattomalta, että tätä pyhän Paavalin galatalaisille lähettämää kirjettä julkisesti selittäessäni olen ollut niin monisanainen kuin tämä kirja osoittaa. Tunnen kuitenkin omikseni kaikki ne ajatukset, jotka havaitsen tähän kirjaan veljien näin ahkerasti muistiin merkinneen” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.40).

Ken haluaa päästä Lutherin ”sisälliseen tuntemiseen” hänen on ehdottomasti tutustuttava tähän kirjaan. Siinä vanhurskauttamisoppi avautuu eteemme kristallinkirkkaana. **Siinä pääsemme uskonpuhdistuksen tuoreille alkulähteille.** Jos ei olisi muihin Lutherin kirjoihin tutustunutkaan, pelkästään tämän kirjan pohjalta voi sanoa, kaiken oleellisen Lutherin teologiasta. On myös huomioitava, että Lutherin teksti on siinä määrin vahvaa ruokaa, ettei kertalukeminen riitä, vaan **Lutherin kirjoihin on palattava yhä uudelleen ja niitä opiskeltava.** Ja mikä oleellista, Lutherin opetus olisi otettava vakavasti myös varsinaisessa seurakuntaopetuksessa.

*”Kun vertaa Roomalaiskirjeen luennon esityksiä Galatalaiskirjeeseen v:lta 1531, huomaa kaksi tärkeätä eroa: edellisessä vallitseva odottavan nöyryyden sävy on jälkimmäisessä muuttunut riemukkaaksi ylistykseksi...Roomalaiskirjeen suurin viehätys on siinä, että **se on Paavalin löytämisen klassillinen asiakirja**” (Kares, Luther, ss.399,400).*

Naisen asema

”Naissukupuolta Jumala ei ole säätänyt hallitsemaan, ei kirkossa eikä muutenkaan maallisissa viroissa”. – Luther (St.L.II,687;W.A.44,44). ”Pyhä Henki on jättänyt naiset osattomiksi hallitsemisesta kirkossa” -Luther (St.L.XVI,2280;W.A.56,33) ... Kuten Jumala on luonut miehen ja naisen

sukupuolisesti erilaisiksi, on hän myös kummallekin määrännyt eri toiminnan piirit". -Luther (Franz Pieper, Kristillinen dogmatiikka, s.207).

Tornikokemus

Tornikokemuksen aikaan Lutherin **työhuone oli luostarin tornissa**. Ajankohta on edelleenkin kiistanalainen. **Tämän kokemuksen myötä Luther syntyi uudesti**.

"Tornikokemuksella on ollut Lutherin elämässä niin käänteen tekevä merkitys, että sitä on voitu verrata Paavalin Damaskon-elämykseen" (Kares, Luther, s.349).

Tämä johti Lutherin teologisesti **aivan uusille urille**:

"Silloin tunsin itseni suorastaan uudestisyntyneeksi, ja uskoin astuneeni avatuista porteista paratiisiin" (mt.s.353).

"Ilmeistä on, että tornikokemus on ollut aivan yht`äkkinen murros ja selvyyteen pääseminen. Uusi tieto on yllättäen vallannut Lutherin sielun" (367).

*"Sinä hetkenä uuden elämän voima tulvehti hänen rasittuneeseen sydämeensä. Hän **tunsi itsensä kokonaan uudestisyntyneeksi**. Paratiisin suljetut portit avautuivat hänen ikävöivän katseensa edessä. Koko Raamattu kirkastui aivan kuin uutena ja toisenlaisena kuin ennen"* (371).

"Moni kilvoitteleva sielu Lutherin jälkeen on tavallaan joutunut kulkemaan saman ahdistusten tien ja tekemään saman ihanan löydön" (373).

*"Luther joutui siltä kohdalta vähitellen tuohon uuteen näkemykseen: **simul iustus et peccator**, samalla kertaa vanhurskas ja syntinen. Se on tila, missä kristitty jatkuvasti, joka päivä elää: kadotettu ja tuomittu, mutta Kristuksessa armahdettu...Tämän ´uuden` vanhurskauttamisopin yksinkertaisena ja valtavana sisältönä oli ´**sola fide, sola gratia, solus Christus`**, pelkkä usko, pelkkä armo, pelkkä Kristus"* (373,374)